

Hyvät käytännöt: DMP kaikilta tutkimushankkeilta

Datatuen kommentoima ja virallisesti hyväksytty DMP kaikilta tutkimushankkeilta?

Julkaistu Avoimen tieteen sivuilla 3.11.2021

[DATATUEN KOMMENTOIMA JA VIRALLISESTI HYVÄKSYTTY DMP KAIKILTA TUTKIMUSHANKKEILTA?](#)

[AN OFFICIALLY APPROVED DMP FOR ALL RESEARCH PROJECTS?](#)

Hyvä käytäntö

Otsikon tilanne on vielä toive ja ehkä utopiaa, mutta aineistohallintasuunnitelmat (DMP) alkavat olla enemmän sääntö kuin poikkeus. Suomen Akatemia vaatii kaikilta rahoittamiltaan hankkeilta tutkijan oman organisaation hyväksymän DMP:n. Onko tämä vasta alkua ja olisiko FAIR-ihannemaailmassa hyvä olla kaikilta tutkimushankkeilta organisaation hyväksymä DMP rahoituslähteestä riippumatta?

Suomen Akatemian vaatimus myötävaikuttaa siihen, että tutkimusorganisaatiot kehittivät nopealla aikataululla itselleen tarkistusprosessit, joiden kautta jokaisen Suomen Akatemian rahoituksen saaneen tutkimushankkeen DMP ohjattiin datatuen kommentoitavaksi. Itä-Suomen yliopistossa (UEF) Akatemian rahoitushaussa toiselle kierrokselle päässeitä tutkijoita informoitiin uudesta prosessista. Kun lopulliset rahoituspäätökset tulivat, rahoituksen saaneet saivat toisen tietopaketin DMP:n kommentointipolusta, joka kulkee UEF:n datatukipalvelun kautta. Kun DMP oli kommentoitu datatuen puolelta, suorituspaikan sitoumuksen antajat antoivat suostumuksen rahoituksen vastaanottamiselle Akatemian sähköisessä järjestelmässä. UEF:n osalta prosessi sujui hyvin ja sitä tullaan kehittämään edelleen. Tutkijoilta saadun palautteen perusteella kommentointiprosessi tarjosi uuttakin tietoa UEF:n datatuen palveluista.

Kokemuksia uusista DMP-komentointiprosesseista eri organisaatioissa jaettiin kansallisesti syyskuun 2021 lopussa. Keskustelutilaisuus avasi sitä, että vaikka prosesseissa oli samankaltaisuuksia, niin myös paljon vaihtelevuutta eri organisaatioiden käyttämien järjestelmien ja työkalujen välillä. Yhtenäinen kommentointiprosessi voi siis olla haaste kansallisella tasolla, mutta prosessin sujuvuus voitaisiin taata hyviä käytänteitä jakamalla. Jos DMP-hyväksymisprosessi saataisiin jouhevaksi ja helpoksi tutkijalle, hän saisi heti hankkeensa alkuun tukea aineistohallintaan ja myönteisen kokemuksen oman organisaationsa tarjoamista datatukipalveluista. Myös organisaation ymmärrys tutkijoiden tarpeista lisääntyisi ja datatuen palveluiden resurssoinnin ennakointi helpottuisi.

+	-
Käytännön avulla edistetään tieteen/tutkimuksen laatua.	Käytänne tuo uudenlaista työtä tukiorganisaatiolle (mm. datatuki, tutkimuspalvelut).
Käytännön ansiosta organisaatio tietää ja osaa ennakoida millaista aineistohallinnan tukea ja työkaluja tarvitaan tutkimusaineistohallintaa varten.	Riski, että DMP:n sisällölliset vaatimukset eivät joustaa eri kokoisiin hankkeisiin sopiviksi.
Käytänne sitouttaa tutkijaa/organisaatiota aineistohallinnan suunnitteluun ja ylläpitämiseen.	Riski, että tieto DMP:n sisällöstä ei saavuta kaikkia olennaisia kohderyhmiä.
Yhtenäisemmät käytännöt akateemiseen maailmaan.	Tutkijat voivat kokea turhaksi.
Datanhallintaan liittyvät riskit vähenevät.	Riski, että DMP jää kerran täytetyksi dokumentiksi, jota ei päivitetä tutkimusprojektin aikana.
Laadukas DMP vähentää tutkimusaineiston elinkaaren aikana tarvittavaa datanhallintatyötä.	

Vastausaika	-	26.4.2021 14:09
Käytännön nimi		Virallisesti hyväksytty DMP kaikilta tutkimushankkeilta
Käytäntö on käytössä	omassa organisaatiossamme	0
	kansallisella tasolla	0
	muussa organisaatiossa, missä?	1
Käytäntö on käytössä Avoimet vastaukset	muussa organisaatiossa, missä? Avoimet vastaukset	
Käytäntö edistää:	avoin julkaiseminen	1
	tulosten avaaminen	1

	FAIR data	1
	avoin tutkimusprosessi	0
	avoin oppiminen	0
	avoin toimintakulttuuri	0
	jokin muu, mikä? (max 40 kirjainta)	0
Käytäntö edistää: Avoimet vastaukset	jokin muu, mikä? (max 40 kirjainta) Avoimet vastaukset	
Kuvaile hyvä käytäntö (ei merkkimäärärajoitusta)	-	Akatemia vaatii kaikilta rahoitettavilta hankkeilta DMP:n, joka on hyväksytty (virallisesti?) oman organisaation toimesta. Olisiko FAIR-ihannemaailmassa hyvä olla kaikilta tutkimushankkeilta organisaation hyväksymä DMP? Mitä tämä hyväksyntä edellyttää: johdon/tutkijan allekirjoituksen?, datatuen kommentoinnin /hyväksynnän? Millainen hyväksymisprosessi olisi käytännössä?
Millaiseen toimintaympäristöön käytäntö soveltuu (esim. iso /pieni organisaatio; mille tutkimus/opetusaloille; tarvittavan resurssien määrä, yms.) (ei merkkimäärärajoitusta)?	-	Jos DMP-hyväksymisprosessi saadaan jouhevaksi ja helpoksi, niin soveltuisi sekä isoille, että pienille organisaatioille. Vaatisi resursointia datapalveluilta ja hallinnolta. Ja tietenkin tutkimuspalveluilta ja tutkijoilta.
Yksi tai useampi, käytäntöä kuvaava avainsana pilkulla toisistaan erotettuna (ei merkkimäärärajoitusta)	-	aineistohallintasuunnitelma, hyväksymisprosessi, tutkimushanke
Kuka / ketkä ovat suunnitelleet ja toteuttaneet käytännön?	kirjasto	1
	tutkijat	0
	opettajat	0
	opiskelijat	0
	lakiasiat	1
	tietosuojavastaava	1
	datamanagerit, statistikot tai muut data-asiantuntijat	0
	IT-palvelut	1
	rahoituspalvelut	0
	muu tutkimuksen tukipalvelu, mikä? (max. 40 merkkiä)	0
	muu, mikä? (max. 40 merkkiä)	0
Kuka / ketkä ovat suunnitelleet ja toteuttaneet käytännön? Avoimet vastaukset	muu tutkimuksen tukipalvelu, mikä? (max. 40 merkkiä) Avoimet vastaukset	
	muu, mikä? (max. 40 merkkiä) Avoimet vastaukset	
Kuka / mikä on päävastuullinen taho tai omistaa prosessin? (ei merkkimäärärajoitusta)	-	Tämä varmastikin yksi suuri kysymys, jos tutkimushankkeilta aletaan vaatia viralliset DMP:t.
Kohderyhmä	Perusopiskelijat	1

	Jatko-opiskelijat	1
	amk-opiskelijat	0
	yamk-opiskelijat	1
	Professorit	1
	Projektien vastuulliset johtajat / projektipäälliköt	1
	Laitosjohtajat	1
	Muut tutkijat / muu TKI-henkilöstö	1
	Opettajat	0
	Opetuksen tai tutkimuksen tukipalvelu, mikä? (max. 40 merkkiä)	0
	Yliopiston, korkeakoulun tai tutkimuslaitoksen ulkopuolinen taho, mikä? (max. 40 merkkiä)	0
	Muu, mikä? (max. 40 merkkiä)	0
Kohderyhmä Avoimet vastaukset	Opetuksen tai tutkimuksen tukipalvelu, mikä? (max. 40 merkkiä) Avoimet vastaukset	
	Yliopiston, korkeakoulun tai tutkimuslaitoksen ulkopuolinen taho, mikä? (max. 40 merkkiä) Avoimet vastaukset	
	Muu, mikä? (max. 40 merkkiä) Avoimet vastaukset	
Tavoitteet (ei merkkimäärärajoitusta)	-	FAIR tutkimusaineiston ja -datan laadukkuus ja turvallisuus
Kuvaile tähän saakka saatuja tuloksia (ei merkkimäärärajoitusta)	-	Suomen Akatemia edellyttää nyt ensi kertaa virallisesti hyväksyttyjä DMP:tä, joten kesän jälkeen tiedossa kuinka eri organisaatioissa on DMP:den virallinen hyväksyminen toteutettu ja samalla voidaan miettiä hyvät käytänteet ja ehkä jopa kansallisesti yhtenäistää ne jokaiseen tutkimusorganisaatioon.
Mitä teknisiä vaatimuksia käytännön käyttöön ottaminen vaatii? (ei merkkimäärärajoitusta)	-	Sähköinen hyväksymisprosessi?
Millaista osaamista käyttöön ottaminen vaatii? (ei merkkimäärärajoitusta)	-	Datapalvelut ja organisaation hallinto?
Miksi käytäntö on hyvä? (ei merkkimäärärajoitusta)	-	Kts. tavoite

Millaista palautetta olette saaneet? (ei merkkimäärärajoitusta)	-	Ei ole vielä
Asteikolla 1-5, kuinka hyvä tämä käytäntö mielestäsi (tai palautteiden perusteella) on?	-	3
Kerro palautteesi tästä lomakkeesta, esim: Puuttuuko lomakkeelta jotakin? Onko jokin kysymys turha? Onko kaikkiin kysymyksiin vastaamisen oltava pakollista? Onko lomake helppo täyttää? Miten muuten ehdotat parannettavan tätä lomaketta, niin että tämän avulla saadaan koostettua avoimen tieteen hyvien käytäntöjen tietokanta (ei merkkimäärärajoitusta)?	-	
Lisätietoja käytännöstä antaa:	Etunimi	Taisa
	Sukunimi	Sallinen
	Matkapuhelin	0503380383
	Sähköposti	taisa.sallinen@uef.fi
	Organisaatio	Itä-Suomen yliopisto
	Asiointi-sähköposti (= ei-henkilökohtainen sähköposti, josta voi pyytää lisätietoja)	taisa.sallinen@uef.fi
Linkki käytännön kuvaukseen		